

DELA VSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petifna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 97

Sobota, 8. decembra 1934

Leto IX

Nacionalizem — pol- izobraženost

(Zabeleška mnenja)

Znani pacifist in zagovornik Pan-
evrope R. N. grof Coudenhove-
Kargi je izdal propagandistično
knjigo »Europa erwacht« (Evropa
se zbujajo), v kateri piše tudi o da-
našnjem nacionalizmu.

Evropski nacionalizem, pravi,
ima zahvaliti svoj obstoj splošni šol-
ski dolžnosti. V prejšnjih časih so
bili ljudje analfabeti odvisni fizično
od plemstva in duhovno od klera.
Niso se brigali za nacionalizem, niti
niso prihajali mnogo v stik s tujimi
narod, razen v vojni. Prej je bilo le
malo izobražencev, sedaj čita vsak
in si obenem domišlja, da ve vse,
čeprav ne pozna ne kulture, ne zgo-
dovine in ne politike.

Ljudje so vzgojeni v prece-
njevanju svoje kulture in v
podcenjevanju tuje.

dasi je kultura splošno dobro člove-
štva. Tako se ugnezdi predsodek
nacionalne prednosti pred drugimi
narod.

Po taki vzgoji ni čuda, da spret-
ni demagogi in politiki potom časo-
pisja izrabljajo narode v sebične po-
litične namene. Polizobraženi čita-
telji namreč nimajo v sedanjih
atmosferah ne prilike in zrelosti, da
bi njih propagando resno presodili.
Velika napaka je, da se ta duh ne
goji le v ljudskih šolah, ampak tudi
po visokih šolah. Akademiki čisto
spadajo med polizobražence, ker v
svojih specialnih strokah niso bili re-
alistično izobraženi.

Gospod grof ima v tem prav, ker

le medsebojno spoštovanje
kulturnih pridobitev in spo-
razumno sodelovanje nara-
dov more biti cilj človeške
kulture.

Ženske v Turčiji bodo volile

Nove volitve v turški parlament

Turška narodna skupščina je dne
5. t. m. sprejela zakon, s katerim se
uvaja ženska volilna pravica. Po tem
zakonu imajo v Turčiji vsi državlja-
ni obeh spolov z 22 leti starosti vo-
lilno pravico. Za poslance izvoljeni
pa so lahko volilci in volilke, ki so
dopolnili 30. leto starosti. Zbornica
je štela doslej 317 poslancev, odslej
jih bo 360.

Po sprejetju zakona je bila zbor-
nica razpuščena ter se bodo nove vo-
litve vršile najkasneje v dveh me-
secih.

Po tem sklepu zbornice soditi,
smatrajo Turki, da so njih žene zre-
le za politično udejstvovanje.

Vsestrokovni kongres v Pragi

V dneh od 8. do 11. decembra se
bo vršil v Pragi X. vsestrokovni zbor
češkoslovaškega delavstva. Prijavlje-
ni so tudi gostje iz inozemstva. Kon-
gresu bo predložena obširna knjiga o
delovanju in gibanju strokovnih or-
ganizacij zadnjih treh let. Najodlič-
nejši socialni, gospodarski in organi-
zacijski strokovnjaki bodo poročali o
gospodarskem programu enotnega
strokovnega pokreta, razvili bodo so-
cialnopolitični program in vsa javnost
napeto pričakuje ta kongres, ki bo
nedvomno izpolnil svojo zgodovinsko
važno nalogo. (»Pravo Lidu«).

Preobrat v evropski politiki?

Polzkusi navezanja stikov med Francijo in Nemčijo

Francoski zunanji minister Laval
je manj odločen kakor je bil Bar-
thou. Po marsejskem umoru je tudi
evropski položaj nekoliko drugačen.
Pogajanja z Italijo so otežkočena in
Nemčija izrablja položaj ter išče sti-
kov s Francijo. Nekateri listi vedo
celo, da obišče Pariz tudi Hitler.

Mnogi listi grajajo to Lavalovo
politiko. Laval pa se za kritiko ne
meni, ker uvideva, da je kaos v ev-
ropski politiki velik in da Francijo
velja interes na razvoju Evrope mno-
go truda in žrtve. Poleg tega ima
Francija prave svoje interese v kolo-
nijah in na morju.

Spričo teh dejstev Francija po-
izkuša doseči sporazum z Nemčijo,
da si zavaruje hrbet pred njo.

Francija ima v Evropi le kreditne
interese. Te si hoče zagotoviti po di-
plomatični poti, čeprav francoski tisk
ni zadovoljen s prijateljstvom Nem-
čije, ki po njega mnenju ni odkrito-
srčno.

Uveljavlja se zopet stara Musso-
linijeva zahteva, da naj o evropski
politiki odločajo štiri velesile, to je
Italija, Francija, Anglija in Nemčija,
ki si po medsebojnem dogovoru raz-
dele področja. Marsejski umor itali-
jansko politiko v tem smislu jako
podpira.

Spričo teh kaotičnih razmer je
najverjetneje, da se Francija odreče
dosedanji progresivno iniciativni po-
litiki v srednji in v vzhodni Evropi,
ker ima svoje večje interese.

Socializacija Mehike?

Mehika je dežela političnih bo-
jev. Dne 29. novembra je odstopil
predsednik republike Rodriger, ki
je nekaj prej podpisal zakon, ki je
v reakciji povzročil toliko hrupa,
dasi ni zahteval nič drugega kakor

uvvedbo socialistične vzgoje v
šolah namesto verske.

Ta zakon so potrdile vse mehiške
dežele ter čaka samo še podpisa in
objave.

Novi predsednik je general La-
raro Cardenas, star je 49 let in je
bil vedno med glavnimi revolucionar-
narji. Cardenas si je napravil

šestletni gospodarski politični
načrt,

po katerem hoče pospeševati socia-
listični gospodarski razvoj. Nasprot-

niki (tudi naši klerikalci) pravijo, da
je to poizkus »boljševiške« revolu-
cije.

Cardenas smatra, da je pred-
vsem potreben sporazum s cerkvijo
glede vzgoje otrok ter vprašanje
lastništva tujega kapitala, ki ima v
posesti zlasti mehiške petrolejske
vrelce. S to politiko novega pre-
sednika je zavrnjena laž, da socia-
listi »prodajajo« domače gospodar-
stvo tujemu kapitalu.

Posebno važno je
tudi v Mehiki socialno vpra-
šanje

tako z ozirom na mezde in socialno
zavarovanje. Novi predsednik ima
v obeh zbornicah zanesljivo večino
in mu ne bo težko izvajati svojega
programa, če ga reakcija med na-
rodom v delu ne bo ovirala.

Anglija in marsejski umor

Angleški delegat prevzame iniciativo v razpravi pred Društvom narodov

Angleški delegat v Društvu nara-
dov, Eden, je baje izjavil, da prevza-
me v razpravi o marsejskem umoru
Anglija iniciativo. Anglija želi, da se
jugoslovanski memorandum razširi
na vse države, v katerih so živeli te-
roristi in pripravljali atentat. S tem
bi se odstranila enostranost in bi bila
razprava temeljitejša, ker bi bile izlo-
čene države, ki so tangirane z za-
ščito teroristov.

Dejansko bi bile s tem izločene
male države in predvsem mala an-

tanta od soodločevanja, odločale bi
pa velesile. Stališču, da bi sklepale
o zadevi samo velesile, se mala an-
tanta upira.

Kritični dnevi za Madžarsko. V
Ženevi se obravnava pritožba Jugo-
slavije zaradi krivde Madžarske na
marsejskem umoru. Zadeva bo ugle-
du Madžarske silno škodovala. Kljub
temu se Madžarska vede nekorektno
in je jela oboroževati obmejno pre-
bivalstvo.

Dogovor glede Posaarja

Nemčija bo morala plačati 900 milijonov frankov za premogovnike,
ako bo pripadlo Posaarje njej

Dne 13. januarja 1935 se bo vr-
šil plebiscit v Posaarju, ali naj pri-
pada Franciji ali Nemčiji. V Rimu
je te dni sklepal tričlanski odbor,
pod kakšnimi pogoji prepusti Fran-
cija Posaarje Nemčiji, če bo glaso-
vanje v nje prid. V tem odboru so
se zedinili, da dobi Francija 900 mi-
lijonov frankov (nad 2 milijardi di-
narjev) za državne železnice in dru-
go državno imovino. V tej odškod-
nini ni všteti 11 milijonov ton pre-
moga, ki ga prejme Francija iz Po-
saarja brezplačno, in sicer v petih
letih vsako leto po 2.2 milijona ton.

Nemčija mora obenem prevzeti
jamstvo, da prebivalcev ne bo pre-
ganjala zaradi plemena, vere in je-
zika. Po poročilih sta obe vladi pri-
stali na ta dogovor odbora.

Nemški nacionalni socialisti še
vedno obračunavajo med seboj? Minu-
li teden so v Monakovem fašis-
ti zopet čistili svojo stranko, kakor
poroča »Sunday Referee«. Sami so
ustrelili sedem svojih pristašev,
osmi pa je pravočasno ušel. — Taki
dogodki niso najboljši dokaz za so-
lidnost nemške fašistične stranke.

Nujno vprašanje v zvezi z
javnimi deli

Naš gospodarski svet

(Po »Rad. Nov.«, Beograd.)

Dolgo časa po vojni je naša ši-
roka javnost razmotrivala vprašanje
o ustanovitvi gospodarskega sveta.
Nekateri so to vprašanje utemelje-
vali s tem, da se je parlamentarizem
preživel ter da je vso družabno or-
ganizacijo treba postaviti na drugo
osnovo. V argumentaciji s te strani
so se zavzemali gotovi elementi za
fašizem in gospodarski svet, ki naj
bi tvoril temelj korporativni državi.
Z druge strani pa je prevladalo spo-
znanje, da parlament, poleg vse lju-
bezni, ki so jo gojili do njega in še
goje, ni sposoben, da rešuje vsa šte-
vilna subtilna gospodarska vpra-
šanja ter da je zaradi tega nujen po-
treben kot njega dopolnilo gospodar-
ski svet v moderni družbi.

Ali kaj, vsakih štiriindvajset ur
je drugačno mnenje. Razpravljanje
o gospodarskem svetu se tuintam
pojavlja ponovno, toda zopet se po-
polnoma pozablja na vprašanje.

Mislimo, da bi v našem javnem
življenju mogel imeti gospodarski
svet

prav važno in pomembno
vlogo.

Ne smemo namreč pozabljati, da
more družba ali država biti močna
samo toliko, kolikor je razvito celo-
kupno nacionalno gospodarstvo. Ne
smemo obenem pozabiti, da smo ze-
dinjeni v nacionalno državo, nastalo
iz več tendenc gospodarskega raz-
voja, katerim so pripadale naše po-
krajine v prejšnjih državnih forma-
cijah. Povsem logično je, da se mora
v gospodarstvu nekaterih pokrajin in
s tem tudi celote izvršiti gotova

preorijentacija

z ozirom na osnovne elemente, ki so
mu na razpolago, kakor tudi z ozi-
rom na domači trg in možnost iz-
voza.

Resnica je, da imamo strokovna
ministrstva, ki naj pazijo na vse pa-
noge gospodarskega in družabnega
življenja. Toda kljub obstoju orga-
nov, ki so pozvani, da se brigajo za
naš gospodarski razvoj, so še fak-
torji, katerih naloga bi bila, da po-
vedo svoje merodajno mnenje z
ozirom na gospodarsko politiko.

Osnovna iniciativa v našem
gospodarstvu je še vedno
privatna.

Država stoji s svojo gospodarsko
politiko ob strani te iniciative, na-
mesto, da bi jo podprla, v kolikor
smatra, da je koristna ali jo prepre-
čila, kolikor ni. Resnica je, da imamo
svobodne in obvezne gospodarske
organizacije in korporacije svobod-
nih interesentov ter da med temi in
organi državne oblasti obstoja pis-
meno sodelovanje in ustno anketira-
nje. Vendar je pa to sodelovanje še
daleč od sodelovanja, ki bi se moglo
organizirati potom gospodarskega
sveta za vso državo in preko pokra-
jinskih svetov pri posameznih bano-
vinskih centrih.

Poedine panoge ministrstva vo-
dijo pač le svoj podrejeni krog. Za-
raditega ni redkost, da iz področja
raznih ministrstev o kakem vpra-
šanju prihajajo nasprotujoče si re-
šitve. Z enim skupnim gospodarskim
svetom bi naša gospodarska politika
dobila svoje

splošne smernice,

Tine Korimšek:

Plačilo sveta

(Iz naših rudarskih revirjev)

V prijazni, majhni kmečki vasi je živel par, kateremu se je narodilo osem sinov in pet hčera. Ker je bilo posestvo tako malo, da se na njemu kljub pridnemu delu ni mogla preživljati petnajstčlanska družina, je moral najstarejši sin Janez zapustiti domačijo. Hodil je po svetu in na posled priromal v rudarske revirje.

Delal je, garal je, kakor sploh kmečki fantje znajo. Vsa dela je moral preizkusiti in kmalu je postal eden najboljših kopačev. Razumljivo je, da se je kot kmečki korenjak počutil zelo srečnega, ker je postal kopač, kopač črnega diamanta. Na vse veselje se je oženil z deklino poklicnega rudarja. Garal je dan za dnem, noč za nočjo. Stradala sta, da sta si prihranila vsaj nekaj goldinarjev. Prihranek pa sta pozneje porabila, saj se jima je rodilo sedem otrok, od teh sta bili dve hčerki.

Zdravje je zapuščalo moža in ženo. Otroci so doraščali in se razkropili po vsem svetu. Sinovi, vsi rudarji, so se po prvih redukcijah v revirjih morali podati za kruhom v tujino, zlasti v Francijo in Belgijo, hčerki pa sta odšli v Ameriko.

Janez in žena Antonija sta ostala osamljena, potrta. Otroci jima niso ničesar razveseljivega poročali, njihova pisma so pričala samo o večnem boju za kruh, za obstanek. Vsi — sinovi in hčere — so se poročili in so imeli že lastne otroke.

Žena je postala silno slaba in je po dolgotrajnih mukah umrla, predno je bil mož upokojen.

Enainštirideset let, sedem mesecev in devetindvajset dni je Janez kopal premog. Mnogo ga je nakopal in slabo je bil plačan za svoje trpljenje, kajti sadove njegovega trudapolnega dela so uživali tisti, ki še nikdar niso okusili jamskega gorja. Tuji kapital je požrl ves njegov mozeg in kri. Zato pa mu je preskrbel sijajno mesečno pokojnino, celih devet dinarjev na mesec, delničarji pa so veseljačili z od rudarjev nakopanim zlatim zakladom v bajno razsvetljenih in razkošnih zabaviščih, kjer ni manjkalo ciganske glazbe, šampanjca, grešnih strasti, petja in golih, vročerkvinih prostitutk.

Gospodarji so mislili samo na se, ne na delavce. Zato so živeli v brezmejnem razuzdanem razkošju, ostale ogromne dobičke pa so nalagali v bankah, kjer se je denar izposojeval za nove fabrike, za nove stroje v fabrikah in kmetijah, iz izkupičkov pa so zopet gradili nove fabrike in stroje, ki so produkcijo zviševali in istočasno ustvarjali novo pošast, pošast brezposelnosti.

Gospodje podjetniki sami nimajo namena, da bi vpoštevali gospodarsko in socialno plat svojih delavcev, zato je boj izkoriščanih, ponižanih in razžaljenih za izboljšanje položaja popolnoma upravičen.

Vozilčki za punčke

(šport) z gumijastimi obročki od 90 Din naprej

Eksportna hiša „LUNA“ MARIBOR

Stari, osamljeni, tuberkulozni rudar Janez je prejemal kot staroupojojenec h pokojnini še nekaj doklad, usmilila pa se ga je tudi občina. Životaril je nekaj let. Ker mož z okroglo 150-imi dinarji ni mogel več preživljati in oskrbovati sebe, poleg tega pa plačevati tudi do 80 dinarjev visoke mesečne najemnine za stanovanje in je že popolnoma omagal, ga je občina na prošnjo sprejela v svojo oskrbo — v ubožnico.

Janez je nagrabil podjetju veliko premoženje, ki je iz občine izvozilo ogromni črni zaklad, za plačilo pa pustilo Janeza občini v breme.

Nekaj mesecev je še živel in grozno trpel v bolezni. Izdihnil je in zatisnil svoje trudne oči za vedno.

Še pogreb se je moral izvršiti na občinske stroške.

Janeza Suharja so zagreblili. Njegov grob je ostal brez cvetja. Samo križ kaže mesto, kjer počiva, dokler ga ne bodo vrgli iz groba, da napravi mesto drugemu, enakemu trpinu.

Razno

Proti zlorabi in profanaciji državne himne. Pred kratkim so se vršile v Pragi burne dijaške demonstracije proti praški nemški univerzi, ki so jih povzročili predvsem razni nestrupni nacionalistični hujšaki. Policija je morala proti demonstrantom strogo nastopati, da je preprečila težje poulične izgrede. Imela pa je zelo težko stališče, ker so jo dijači na svojevrsten način izigrali. Kardakoli so policaji naskočili demonstrante, so isti začeli peti državno himno »Kde domov muje...«, in redarji so hočeš nočeš, morali obstati, zavzeti stojo »mirno« in dvigniti desnico h kapi. To se je večkrat ponavljalo in je bilo policiji na ta način onemogočeno, da pravočasno izvede uspešno akcijo. Vladno časopisje sedaj ostro obsoja tako zlorabljanje državne himne in zahteva, da se s posebno odredbo razreši redarje dolžnosti, da bi tudi v takih slučajih morali pozdravljati državno himno, temveč, da brez ožira na to nadaljujejo in vršijo svojo službo.

Med Francijo in Nemčijo je sklenjena trgovska pogodba za dobo treh mesecev, ki se bo, če se obnese, lahko podaljšala. Opaža se velika aktivnost francoskega zunanjega ministra Lavalja v smeri, da se doseže z Nemčijo politični sporazum. Skrajna desnica in skrajna levica svarita vladno pred nepremišljenimi koraki in zahtevata od Nemčije najprej dokazov, da ji je res kaj do iskrenega in miroljubnega sožitja.

Švica se boji gospodarske krize. Razmere v Švici so še bile nekako ugodne v primeri z drugimi državami, ker je Švica letoviška dežela in pribežališče kapitalistov. Kapitalizem je pa sebičen in izrablja položaj, kar utegne tudi to republiko spraviti v gospodarsko anarhijo. Zvezni svet zahteva zaradi tega pooblastila za nekakšno gospodarsko diktaturo, s katero bi urejeval gospodarsko politiko Švice. Diktatura bi se nanašala na določevanje cen in načrtno produkcije, zaščitila pa bi se agrarna produkcija, ki jo kapitalistični sistem ogroža. Pri sestavi načrta te gospodarske diktature bodo sodelovali zastopniki vseh organizacij in korporacij.

Delavski pravni svetovalec

Mezdo za dan pogreba in žalno manifestacijo je treba plačati

Neopravičen odpust.

V neki mariborski tekstilni tovarni se je tkalka dne 10. oktobra udeležila v sprejemu vseh tovarniških uslužbencev žalne manifestacije na Glavnem trgu. Druge delavke so se po končani manifestaciji vrnile na delo in delale do 21. ure zvečer, ko je končal 8 urni delavnik. Omenjena delavka pa se je pri manifestaciji tako razburila, da ji je vsled srčnega napada postalo slabo in je zato odšla domov. Drugi dan ji je v tovarni mojster po polurnem delu sporočil, da za njo ni več dela, ker je prejšnji večer ostala doma. Delavka se je sicer opravičevala, a brezuspešno. Dobila je knjižico in morala oditi.

Nato je delavka po brezuspešnem opominu vložila proti tovarni tožbo za plačilo mezde za vse neplačane ure na dan žalne manifestacije 10. oktobra, ker ni mogla delati od 17. ure naprej radi udeležbe na Glavnem trgu in potem radi nastale slabosti, mezdo za naslednji dan, ko je že nastopila službo in še za daljnih 14 dni za odpovedno dobo, ker se je zadostno opravičila, in je zato niso smeli odpustiti. Tovarna je najprej na opomin odgovorila, da ne plača, potem pa se je pustila obsoditi v celi znesek in je delavka dobila izplačano vso iztoževano mezdo.

cij. — To je le samoobramba, načrtno gospodarstvo je pa svetovni problem.

Kemal zatrl orientalsko godbo. Turški predsednik Mustafa Kemal je odredil, da se mora reformirati tudi turška godba. Orientalne melodije morajo prenehati in v Turčiji mora zavladati godba zapadne Evrope in Amerike. Radijska postaja v Istanbulu je takoj uvedla reformo godbe in orientalske melodije so umolknile.

Kdo

bi bil pripravljen posoditi mi za dobo enega leta Din 5000.— kot obratni kapital proti plačilu primernih obresti? Obračun se na vse, ki čutijo s človekom in so pripravljeni pomagati mu po dolgih letih brezposelnosti do eksistence. Pismene ali ustmene ponudbe na Oset Franc, trafikant, Zavodna 62, Celje.

ZAHVALA.

Ob smrti našega očeta

Antona Toplaka

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so nas ob težki izgubi tolažili, hvala vsem darovalcem cvetja in vencev.

Posebno se zahvaljujemo predsedniku občine s. Malovrhu, Pevskemu zboru »Svobode I« in vsem, ki so pokojnika spremljali na njegovi zadnji poti. Še enkrat hvala!

Družina Toplakova.

Za prevzem zadružne gostilne

na prometnem kraju na Gorenjskem se išče kavejce zmožna oseba oziroma dva poročenca brez otrok. Imeti mora točilno pravico. Nastop s 15. januarjem 1935. Ponudbe je poslati na upravo tega lista pod »Glavni trg«.

Ne bojte se zime!

Dobro oblečen človek je zaščiten proti mrazu. Naše nizke cene omogočajo vsakomur, da se dobro obleče.

OBIŠČITE NAŠE PRODAJALNE.

TIVAR-obleke

PERJE

sivo, čehano, kg	Din 12.—
belo, čehano, kg	25.—
polpuh, beli, kg	95.—
puh, sivi, kg	100.—
„ la, kg	125.—
„ beli, kg	150.—
„ najfinejši, kg	220.—

Vse kemično čiščeno.

Poštne pošiljke franco omot.

Eksportna hiša „LUNA“, Maribor

Piguè svila, satin svila, crêpe mongol, crêpe de chine, crêpe georgette, vse po Din 28.—, dokler traja zaloga

Trpin - bazar

Kupujte svoje potrebnosti pri naših inserentih

Luna Igrače

nezlomljive oblečene pupice, komad od Din 5.— naprej, obleke, otroške jopice iz čiste volne od Din 10.— naprej, damske jopice, moški telovniki po najnižjih cenah v veliki izbiri

Eksportna hiša „LUNA“ Maribor